

ÁLLATTENYÉSZTÉSI ÉS TEJGAZDASÁGI LAPOK

A „GAZDASÁGI LAPOK“
INGYEN MELLÉKLETE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV., Múzeum-körút 7. sz.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czimzendők.
Kéziratokat a szerkesztőség nem ad vissza.

Előfizetési ár a „Gazdasági Lapok“ nélkül:
Egész évre 10 kor.
Fél „ 5 „

Az e lapokban foglalt cikkekért minden utánnyomási jog fentartva.

TELEFON: 623.

TARTALOM.

Lap

A Lika-Krbavában. — Dr. Rodiczky Jenő	99
Husnyul-tenyésztés. — A. G.	100
Kérdések és feleletek	102
Kérdések: Istálló építés 40 darab mahára. Schl. H.	
— Szárnynyírás befolyásolja-e a tojóképességet M. J.	
Feleletek: Raczkakeresztelés. Hirschfeld József.	
Kis és halvány tojás. — Kadosa Zdenkó.	
Hírek	102
Aprók	108

A Lika-Krbavában.

Irta: Dr. Rodiczky Jenő.

Kezdem a Preradovicseva utcán, mely zágrábi (pardon! zagrebi) utca egy Preradovics után lett elkeresztelve, a ki osztrák tábornok és horvát költő volt. Csak úgy, mint a nagy Jellasich Trg, attól a horvát bánustól vette nevét, a ki szintén osztrák gyenerális és azonfelül német versfaragó volt.

A klagenfurti „Lindwurm“ szobra előtt mindig azon tűnődtem hogy a tátott száju sárkánynak, az előtte husáanggal a markában álló alaknak mi a jelentősége? Azt a momentumot akarta-e megörökíteni az ismeretlen művész, mikor a sárkány ráfordult: ha ütsz, harapok! vagy azt, mikor Herkules rákiáltott: „Ha harapsz, én ütök!“ A Jellasich-szobor jelentőségét illetőleg egy „horvát testvér“ azzal a magyarázattal szolgált, hogy az egy intelem Magyarországnak, mert a hős bánus érczkardjával meglenyegeti most és mindörökké azt a Magyarországot, mely a horvátoknak nem Lika-Krbava vármegyét, hanem Verőczét, Szerémet, Pozsegát átengedte, nekik annyi derék magyar honfitársunkkal.

Nem állhattam meg, hogy a „testvér“-t mosolyogva ne figyelmeztessem arra, hogy Ternkorn mester műve talán másképen is magyarázható. A bánus kardjával Magyarország felé mutatva, talán azt kívánta mondani: Vigyis Magyarország. Onnan szaladtatok meg édes véreim, a Velencei-tó környékéről oly gyorsan, hogy még a bocskoraitokat is leruglátok magatokról.

A Jellasich-téri garázból kiinduló ormótlan nagy veres automobil a Preradovicseva utcába belekanyarodván megállott dr. Frangeš Ottó vendégszerető háza előtt, hogy méhébe három férfit fogadjon. A latin mondás szerint: Ubi tres medici ibi tres athei, mit mondott volna, tudván, hogy egy májusi szép napon három doktor, három professor és három udvari tanácsos kerül három személyben együvé? A negyedik, mint nem ezéhbéli, a sofőr mellett foglalt helyet és az autó nyilsebesen gurult a sik országuton Károlyváros felé, mely nemcsak az „Österreichische Militärgrenze“ hanem a juhászat történetében is szerepelt, mert még mielőtt Harrach gróf 1773-ban hozta be Spanyolországból a merinóbirkát, a károlyvárosi határörvidékre báró Beck már 1765-ben hozott be javítókul szicíliai juhokat és miután a kísérletezés ezekkel a várt eredményt meg nem hozta, 1771-ben Maczedoniából hoztak be oda juhokat.

Nekünk olyan sietős az utunk, hogy csak átrepülünk az unalmas régi gränzer városon, mert pihenőre a Plitviczai menedékházban akarjuk hajtani fáradt fejünket. A Lika-Krbava híres arról, hogy nincsen sem kereskedelme, sem ipara és a metnyiben mindezideig vasutja sincsen, nem tudja fruktifikálni az amerikaiak nemzeti parkjába illő plitviczai vizeséseket, de így, az Isten hátamögött való fekvésükben bizony csak nagyritkán látogatja őket idegen s így ez a sze-

gény vármegye lakossága még az idegenfosztogatás iparát sem gyakorolhatja. Ha visszaemlékezem arra, hogy milyen volt a szepességi pisztráng ára ifjúkoromban és milyen ma, áldani kell sorsomat, hogy a plitviczai fogadóban pisztrángot ehettem mesés olcsó áron kedvemre, mielőtt ide porosz, orosz turisták be nem tették a lábukat. A plitviczai tavaktól, Goszpics, a vármegye székhelye felé indulva, utközben mindvilágosabbá vált előttem, hogy az autó nemcsak nagy távolságok megemésztésére alkalmas vehiculum, hanem egyuttal olcsó közlekedési eszköz. Ha kocsin tesszük meg az utat, alighanem most is koldulnák expedíciónk után. Az Olaszországból behozott szénát oly drágán mérték, mint a sáfrányt és a zab itt nem is annyira lóabrak, mint emberi táplálék.

Utunk alatt nagy tiszteletben volt részünk. Mindenki, ember-állat megvadult, akit uton értünk. A gyerekek sikoltozva elfutottak előlünk, az aszszonyok térdrehullva, keresztet vetettek, bizonyára azt hitték és talán most is hiszik, hogy a pokol fejedelme száguldott át ördögi társaival országukon. Kénkö helyett fojtó benzinpárákat hagyva maga után.

Másodszor különben meg nem tenném azt az utat, automobilon, mert ha a nemes grancsárok annak az izére jönnek, hogy ebben az ördögös masinában közönséges balandók járnak, aligha-

akkor üdvös, ha a jövő nemzedékek hasznára a mostan élőket tulságosan meg nem károsítja. A magyarság elleni gyűlölségnek Horvátországban soha ki nem fogyó forrása az erdőkihágások miatti sok birságolás és a köznép, mely mindenütt szereti az erdőt köztulajdonnak vallani, szívesen elhiszi az ő izgatóinak, hogy minden másképen lesz, ha a magyarok járma alól fel fogják szabadítani a népet. A német mondás: „All zu scharf macht kantig“ az erdőkezelésre is illik.

Automobilunk a mintegy 3400 lelket számláló megyei székhelyre, Goszpicsba, gurul, egyenesen az emeletes nagyvendéglő elé, a hol természetesen csakhamar sok bámulója összeszalad, míg mi sietünk kimosakodva ruhát váltani. De nagy meglepetésben van részem. Az automobil hátulján pokróczokkal gondosan letakart, jól záró hármas rekeszű bőröndömbe annyira behatolt a Lika finom pora, hogy nem találok egy pormentes ruhadarabot. Míg ruháimat úgy a hogy kiporolják, kinézek az ablakon, a hol az átellenben levő templom külső falán egy virágdiszített dombormű látható, mely Frangeš-Mihanovits vésőjét dicséri. A napoleoni háborukban vitézkedő likai grancsárok emlékét örökíti meg s bizonyára hathatósan hozzá fog járulni, hogy a grancsári önértzet valaha megcsorbuljon. Nem hiszem különben, hogy az örök város polgára in illo tempore azt a mondást: „Civis romanus sum“ nagyobb önértzettel hangoztatta volna, mint a likai szerb mellét verdesve azt, hogy: „Je sam grancsár“.

Az iteni kísérleti gazdaság fogatja a kapu előtt már vár reánk. Kihajtatunk a határba, melynek a karakuloknak legelőjéül szolgáló része teljesítése egy régi fölápnek nagyjából. A hanga-flora egykori maradványait felégetésre szánták, hogy hamuja a gyenge glebát gazdagítsa, már úgy, ha a bőra el nem fujja. Betérünk a majorba, a hol ujondukat épületeket látunk. A hodályba lépve, még nedves vakolatban is gyönyörködhetünk. Önkéntelenül felsőhajtók a „hangos“ hodály egyik sarkában gémberegdő karakuli juhok láttára. Moriturus salvo! — Csak nem tréfál? — kérdi tőlem kissé ijedős arccal a báni tanácsos. — Dehog tréfálok! — a válaszom. Sőt nagyon is komolyan mon-

dom. A karakuli juh az időjárás szélsőségeihez hozzászokott, nagyon edzett állat ugyan, a mely időnkint el is tűr ugyan egy kis koplalást, de lát jó napokat is bokharai hazájában, mikor is, hogy meg ne fuljon zsrjában, faggyuját a sovány időkre farkában raktározza fel. Gondolja-e tanácsos ur, hogy ezt a goszpicsi legelőn is megeselekedheti?

Az egyszeri molnár mindent eltűrt mosolyogva, csak akkor jutott ki a sodrából, mikor azt találták mondani, hogy „lisztlopó“. A karakuli juh is sok mindent eltűr, még egy kis szőrférget is, de a nedvesség a biztos megölője. Pedig hát ebből van a Likában, a többnél is több. Nem Kassandrászkodom, nem is vagyok én hivatalbéli kedvrontó, de hogy épen a Likát akarják a karakuliakkal boldogítani: „Dass geht mir über die Hutschnur“.

A többiek kedvét nem kívántam szegni, sőt le is fényképeztem (lásd a 39., 40., 41. számú ábrákat) a goszpicsi karakulokat és vettem róla méreteket.

A legkiválóbb goszpicsi karakuli juhok testméretei:

	I. tenyész- kos	I. öreg anya	II. öreg anya	3-éves anya
Marmagasság	76.5	69	68	65
Farbub- magasság	75.5	69.5	69.5	67
Törzshosszu- ság	78	75	76	81
Törzsmélység	25.5	31	29	27.5

38-ik ábra. Grasaci kosszemle. (Dr. Rodiczky fényképe.)

nem kombinált köves üdvözetekben lenne részünk.

A Lika-Krbavát tudvalevőleg a Karszt hegység borítja, melyből kiemelkedik a hatalmas Velebit (4753 m.); erről szakad le a fensikokra az a dermesztően hideg szél, melynek Bora a neve és még ha kicsinyítővel használják is (Borina, Borressa) oly förtelmes egy patrona, hogy a Háromszék vármegye Nemeréje hozzáképest csak kismiska. Festői látványt nyújtanak a Boszniában is hirhedt Velebiten kívül a Kis-Kapellai (1280 m.) és a Pleszvicai (1657 m.) hegyláncok, melyeken belül van az otocsáci lapály, a hasonló nevű folyócska után elnevezett likai felföld és a krbavai fensik, a melyeken a mezőgazdaság a mostoha talaj és még mostohább éghajlati viszonyok közt a lehető legszegényesebben folyik; a mennyiben itt gabonaszámba megy az árpa és a zab és ha kis kukoricza nem akadna itt-ott, bizony a szegénységnek nagyon felkopnák az álla. Különben a gyér népességű (a 6211 km. terjedelmű vármegyének lakossága kerek számban mindössze 190.000 lélek) Lika-Krbavának legényiségének az eleje robotol az amerikai szénbányákban, hogy vig szalmaözvegyeiknek jusson, ha nem is fehér czipóra, de minél több pálinkára, hogy azt az otthon maradt selejttel elmulassák, mert nemcsak a magyar ember tartja, hogy ha ló nincs, szamar is jó, hanem az itteni kikapós menyecskék is.

Nagy gondot fordít a magyar kormány az erdővédelemre. Annyit, hogy szinte tulsoknak látszik. Mert a milyen szép az erdővédelem, csak

39 ik ábra. Gospiói karakuli-nyáj. — A háttérben dr. Rodiczky és dr. Adametz.

	I. tenyész- kos	I. öreg anya	II. öreg anya	3 éves anya
Szűgyszéles- ség	20.5	17.5	18	16.75
Csipőszéles- ség	19	17.5	16	17
Övméret	103	82	83	82
Orrhossz	19	17	15	17
Állkapocsszé- lesség	8	7.25	7	9

A szarvált kos szarvvégeinek egymástól távolsága 40 cm. volt. Élősulya 63 kgr. A II. sz. öreg anyának 40 kgr és a 3-évesnek 42 kgr.

Ne muljanak ki az árnyékvilágból megöröklítés nélkül, bár biztosra veszem, hogy a szőr-féregben sanyalódó, rheumától sanyargatott karakuliak rachitikus ivadékaikkal nem válnak a Lika-Krbava predikációs halottai közé.

Szegény embernek, szegény a szerencséje, de szegényes az állatja is. Látom ezt a Goszpicson tenyésztett Berkshire-Yorkshire angolkeresztezősek csufjára a falvakban kalandozó görhes malaczokon, látom a régi illir szarvasmarha elkorcsosodott késői unokáin, az apró gyászszínű Busa-marhán. De már juhaikat dicséret illeti, úgy mint majdnem kizárólagos hustáplálékukat, valamint gyapjuknak fonó- és szövőiparuk legfőbb nyeresztermékében.

A mint a Lika-Krbavabani majdnem kétheti kalandozásaim alatt csupán „Jarac” husban volt részem, nem láttam jóformán leányzót guzaly nélkül. Leányok, menyecskék őrzik különben itt a juhokat és unalomzűzőül vigan pörgetik az orsót. A legszemrevalóbb raczkákat Grasac községben és annak környékén találtam. Elszállásoltuk magunkat a „Mandics” egyemeletű fogadóházban s nekem jutott a megtiszteltetés, hogy a fogadó szobájába jutottam, a hol módomban volt az egyik falon metropolita fivérének olajfestésű nagy arczképét megbámulni, a másikon ugyancsak Mandics fivért orsztrák generális uniformisában. De nem sokat morfondirozhattam emberi sorsról s nagyságról, mert le kellett sietnem a kosszemléhez. A szemben levő alacsony épület előtt ott álltak a Gatesa familia és egyéb községi potentátok marczona képű, sugártermetű képviselői. Igazi tipikus szerbek, a kikkél még élő tiszteletben áll Marco, a királyfi és Obilics, a hős. Az itteni boltosoknál Szerbia multjára emlékeztető levelezőlapokon kívül csakis a Mandics fogadóét találtam a lokális patriotizmus naiv jelétül. Ide iktatom a Gatesa Sima és Tódor két éves raczka-kosaiknak testméreteit:

	I.	II.
Marmagasság	64 cm.	63 cm.
Farbubmagasság . . .	63.5	63.5
Törzshosszuság . . .	72	67
Törzsmélység	32	30
Szűgyszélesség	17.5	17
Csipőszélesség	17	16
Övméret	82	80

Megjegyzendő, hogy a kosok vagy feketefejűek, vagy legalább foltosfajúak. Állkapcsaik szélessége a tövön mérve 8—9 cm., fejhosszaság 15—17 cm., szépen kunkorodó szarvaik oldalállók. A szarvhegyek közti távolság 50—54 cm. Szarvhosszuság 27—28 cm.

Szóval a kosok szép termetűek és gyapjuminőség és mennyiség tekintetében is számottevők. Javitással saját vérből, szerintem, jobb eredmény várható, mint például a lakosság kívánta boszniai kuprézbőli vérfelfrissítéssel. Az ottani raczkák ugyan hatalmas termetűek, de drótos felszőrök csak olyan vastag mint akár a hortobágyi raczkakosoké, 100—105 ezredmm. (μ), sőt annál is vastagabbak. (114.5—118—129.8). A grasaci Gateša Simon-féle 2-éves kos felszőrének átlagos vastagsága ugyanis csak 55.30 μ volt. A pehelyszálaké 35 μ. A kuprészi raczkáknál helyenként valamivel finomabb pehelyt találtam (30.7—34 μ), de a felszőr és pehely közti arány kedvezőbb, a mi fonóipari szempontból a mérleget a likai raczkák javára bilenti.

A kuprészi raczkáknál tapasztalataim részint a felszőr és pehely közti arány épen kedvező. 100 sulyrész felszőrre esik u. i. 33—73 sulyrész pehely. A grasaci gyűjtött anyag nem volt elégséges megbízható fészülési eredményhez, de néhány %-al mégis kedvezőbbnek látszik. Megjegyzendő hogy Donskoi raczka gyapjában 100 rész felszőrre 125.7 rész pelyhet találtam, sőt még erdélyi (kutyfalvai) raczkánál is 121, csanád-megyeyneinél 121.3 sulyrész pehelyt 100 rész felszőrre.

A I. sz. alatt közölt grasaci kos gyapjának finomság vizsgálati részletes eredményeit alábbiakban közlöm.

Felszőr	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Szálátmérők	48.7	55.8	55.2	60.5	54.6	69.1	46	67.8	53.9	67.8
ezred- m.-métérekben	45.3	46.7	47.4	44.7	32.9	49.4	60.5	42.8	49.4	59.2
μ	42.1	55.9	50.7	46.7	80.3	50.7	50.7	62.5	76.6	71.7
Átlag ezredmilli- métérekben	46.0	47.4	51.3	63.2	59.2	58.6	71.0	57.0	61.2	50.0

Pehelyszálak	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Szálátmérők	30.3	37.5	39.5	27.6	43.4	32.9	34.9	36.8	41.4	46.0
ered- m.-métérekben	25.7	34.9	32.9	41.4	39.5	32.2	35.5	29.6	32.9	43.4
μ	34.9	32.9	29.6	28.9	29.6	38.0	28.9	40.1	46.0	32.9
Átlag ezredmilli- métérekben	31.6	32.9	34.2	35.1	35.3	35.6	35.8	36.9	38.8	40.0

Azt tartja a nóta: Felső-Zsolca híres város, ottan a pap a korcsmáros... Ha valamelyik guzlar éneke foglalná a grasaczi Narodna Tostionát nemcsak arról emlékezhetne meg, hogy a kormáros a néhai szarajevo metropolita fivére, hanem arról is, hogy nála csak Table d'Hote ehetik az ember, a couvertet 80 vasért win compris. Ezért aztán a szerb konyha minden kiválóságában volt részünk; kezdve a kiszeli csorbán a srbski szirig, a bor pedig oly gazdag csersavban, hogy az ember gégejét alaposan megcserzi.

Korán hajnalban már várt az automobil, mely Brunovoba volt repitendő. Világ életemben sok rossz uton jártam, homokkal kavicsolt bánati szurkos agyagon, a vármegyének prezentbe csinált homokuton, de a Karsztban az inségesek felsegélyezésére készült kóuthoz most először volt szerencsém. Hogy a Pneuk azt kitartották, ez a kaucuk örök dicsősége. A legelőn, hol apró falkákban legelésző juhok közt busa borjak is buslakodtak megmértem egy 1½ éves kost melynek testméretei a következők:

	cm.
Marmagasság	63.5
Farbubmagasság	64
Törzshosszuság	66
Törzsmélység	28.5
Szűgyszélesség	18
Csipőszélesség	17
Övméret	80
Orrhossz	16
Garatszélesség	8
Szarvhosszuság	24
Szarvvégek egymástól való távolsága	54

Két darab 2 éves nőstényt is, mely méretek illusztrálják az egyes gazdáknak mily különböző az anyaguk:

Testméretek	I.	II. sz. nőstény
Marmagasság	64.5	58
Farbubmagasság	64.5	58
Törzshosszuság	67.5	53
Törzsmélység	27.5	28
Szűgyszélesség	16	14
Csipőszélesség	15	15
Övméret	67	60

Mindkét állatnak garat szélessége csak 6 cm. A legszebb 1½ éves kos gyapjának megvizsgálása a következő eredményt szolgáltatata:

A brunovoi kos gyapjának mérés eredménye.

Felszőr	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Szálátmérők	28.3	32.9	30.9	33.6	35.5	36.2	38.0	50.7	35.5	49.4
ezred- m.-métérekben	24.4	21.7	25.0	26.3	28.9	32.9	32.9	37.5	39.5	52.6
μ	21.7	34.9	26.3	24.4	36.2	44.1	47.4	32.9	41.4	30.9
Átlag ezredmilli- métérekben	19.8	23.0	31.6	34.9	39.5	28.9	32.2	36.2	44.1	32.9

A felszőrök átlagos vastagsága 67.5 u. a pehelyszálaké 34 u.

A Karszt legelőt ez alkalommal kívülünk még egy egész sora a helybeli s környéki dignitariusoknak tarkította és én megkezdtem érteni, miért mondják a Lika Krbavát a Magyar birodalom legszegényebb vármegyéjének, mely Árvánál is árvább. Annyiféle hivatalnak hogyan bírná el ez a nép, a maga emberségéből. Itt is csak az amerikai dollár nyujtana némi remédiumot.

Husnyul-tenyésztés.

Irta: A. G.

A vezető-országokban sok kistenyésztés szolgálta a házinyul hustömegeket. Annyit, hogy pl: Francia és Belga országok tenyésztői kielégítvén a hazai igényeket, még külföldre is visznek ki és pedig sok százezer métermázsza házinyulhust.

Az angol az nem termel sok husárunk valót. A minősített haszonvételt ragadták ők magunkhoz Fajtákat állítanak elő, miket a kontinens nyakába varrnak óriási összegeken meg kivételes egyedeket nevelnek, ezeket kiállításon megdíjaztatják

5—600—1000 koronájával értékesítik. (Mi is vettünk ilyeneket s a tenyésztésben olcsónak bizonyultak. Pl: Bátor Liphayné többször importált ilyen klasszikus példányokat.) Az angol házinyulhus fogyasztás az üregi nyulból és az u. n. Ostende rabbitból látja el magát. Az üregi nyulat részben Ausztráliából hozatják, részben pedig otthon lövik a sportférjak. Igen olcsó sport az üregi nyulvadászat, mert fél guineát kell a csupán erre a vadnemre érvényes jegyért fizetni. (Ez azt jelenti, hogy az angol kormány halálra ítélte a *Lepus cuniculust*.) Az Ostende rabbit Belgiumból érkezik hozzájuk.

De mindezen országokban többnyire kis és közép tenyésztetek ontják a házinyulat a közgazdaság mérlegére, melyet igen jelentékenyen nyomnak vele meg, a közfogyasztás és az áralakulás javára.

Mi is az a kis és a közép nyultenyésztés?

Minálunk, ha valamit egy középbirtokos előirányoz, tessék mindjárt merészet és nagyot elképzelni. Száz anyánál kezdődik egy jól öltözött uriember első álma, ha a nyultenyésztés gondolatával alszik el. Ez az álom rendszeren a kiábrándulás köszirtjén török cserepeire. Mely cserepek aztán nemcsak őrajta, hanem az egész eszme érintetlenségén ejtenek érzékeny sebet.

A világegyetem nagy építőmestere sem épített meg egyszerre mindent, hanem részletekben. A nyuláztatot is kicsinyben kell kezdeni, hogy kevés esélylyel szerezzék meg a kezdő azokat a tapasztalatokat, melyek egy előtte még ismeretlen állatnem tenyésztéséhez az ő sajátos viszonyai között, okvetlenül szükségesek. Minden jó hírnevű vállalat egy tojásból kelt ki, a felhők-ből aláhullott varázslatok ellenben délibáboknak szoktak bizonyulni.

Igaz, hogy sehol sem lehet a számokkal oly bőkezűen bánni, mint a nyultenyésztésnél. A g... i tenyésztés pl: az 1911. évben minden anyanyul után 30 darabot nevelt föl s pedig sportállatokat állított elő a belga óriásokból és az ezüstökből. Vagyis ha egy 100 anyás telepen ez a siker lenne elérhető úgy 3000 darab növendék kellene ott elhelyezni és gondozni, nem számítva azt a körülményt, hogy már az első generációk is megkezdik az első év keretén belül a szaporodást.

Akkora áttekintést azonban egy kezdő nyulász nem bírna kifejtteni, a mekkora ilyen élet-tömeg kezeléséhez szükséges. Tapasztalat után igen. Hisz, különösen akkor, ha husstenyésztésről van szó, nincsen együtt soha sem az egész 3—4000 darab állat, mert a 4 hónapos növendékek már piacra kerülnek. Így van ez két grófi uradalomban, a cs... -iban és a k... -iben. Mindkét helyen élősúlykilónként a helybeli falusiak veszik át 80 fillérjével a hust. Mert a községi lakosság hamarosan tudomásul veszi, hogy 80 fillér nyulhus többet ér pedig olcsóbb, mint a 160 fillér áru mócsingos marhahus. Csak kínálják neki néhány éven át a házinyulat. Notabene mindkét helyen a melyről szó van szinmagyar a lakosság, a mely pedig a legnehezebben gyurható tézta, mint jól tudják azt t. olvasóim is. A mi a házinyul áthasonító képességét illeti igen első-

rendü, hisz kitünő fogazatával remekül előkészíti a takarmányt a gyomor és a belek munkája alá. Hogy milyen takarmányokat hasznosít, azt mindenki tudja. Még olyanokat is, a melyek rendszeren közvetlenül kerülnek a trágyatelepre, míg ha nyulaink vannak akkor közvetítik a kert és konyha hulladékait a trágyadombbal.

Ha akáczgaly, káposztalevél, némi széna s csekélyke zab és darával kombináltatik igen mérsékelt összegbe kerül a tenyésztőnek a nyulhus kilogrammja. Azonfelül a gerezna sem kicsinyelhető melléktermény. Erre már végre a házaló kereskedelem is ügyet vet, mert az említett helyek egyikén a jó zsidó 50 fillérért veszi a belgák gereznját.

Ezt különösen fontosnak tartom, mert ha a nagy szücsségek 1—2 koronát adnak is darabjért nem ér annyit, mint az imént említett 50 fillér. Nevezetesen a nagy szücsségek részére gyűjtenünk kell a gereznat s a hosszú idő alatt, kellő gondozás hiányában nagy a romlási százalék. És a nagyvásárló szeret... ki nem ismerné e jó magyar szót... anstandirozni. Mindenesetre ajánlom a nyultenyésztők figyelmébe, hogy a házalókereskedelem érdeklődését keltsék föl ebben az irányban. Soll er verdienen.

A husnyuláztat *elhelyezése* nem ördögség. Faketreczsa a szabadban háttérrel (legyen ez meglévő házfal, vagy létesítsünk ilyent deszkából féltetőre.) Fő a szabad levegő. E célból, meg a mozgásért, a kifutó is igen ajánlatos. A törzsanyag ketreczben, külön-külön. A növendékek egy közös kifutóban helyezendők el, melyben egy földött buvóhely is helyet talál, a zegernyás időjárás ellen. Hisz az ivarképesség beálltánál az állomány már piacra kerül.

A mi a fajtát illeti erre nézve igen sokszor approbált tapasztalataink vannak. Az a jó álmu honfi, a kiről az előbbiekben szólni bátorodtam, bizonyára a „belga óriás“-ról álmodik, vagy legalább a kék óriásról (a bécsiről), hogy ha piaci hus nyultenyésztés létesítésére gondol.

Mi a kik már sokat láttunk semmiesetre sem az óriásokkal akarjuk meghódítani a világot, még kevésbé a fenti két favorit-tal.

A tapasztalat szerint ha az óriás kikezd a törpével rendszeren az utóbbi hagyja el ép csontokkal a mezőt Nem akarok bibliai idézeteket tenni Góliáthról és Dávidról hanem egy frissebb történetet mesélek el.

Valami hat esztendeje, hogy L. ur p... i tenyésztését fölkerestem, mely akkor ezüst és orosz nyulakból állott. A jeles nyulász család leader-e azzal fogadott, hogy elolvasta az angol,

a francia és a német házinyul irodalmat, meg az éniigénytelen irkafirkáimat és az általa szerzett tapasztalatok az én álláspontom mellé állították őtet is: a kis fajták tenyésztése fizeti ki a gazdát önelégültséggel, örömmel és anyagi haszonnal. Az illető azóta is, pláne már csak orosz tenyészt és évenként 5000 darabra van kötése Wiennel otthon mért elősúly kilónként koronájával. Igen nagy elfoglaltsága nem engedi a még nagyobb arányú tenyésztést, mert Wien akár évi 100.000 darabot is szívesen átvenne a jelzett árban.

A fák nem nőnek az égig. Az a mesterség, mellyel a félkilós üregi nyulból a 8 kilós belgát szerkesztették ki (valóban a Te mesterségedbe avatkoztak bele t. szerkesztő barátom), mondom ez a mesterség is emberi gyarlósággal van megverve. Előállott a sokszoros hatványra emelt testsúly, de elmaradt mellőle néhány jelentékeny gazdasági jó tulajdonság. Ezt nem részletezem, hanem azzal zárom le, hogy eljön az ideje annak is, hogy a természettől kiforceirozott előnyökre, majd maga a természet üti reá a hitelesítési záradék pecsétjét, de erre idő, elég sok idő szükséges. Azon dolgozni, hogy ez idő meg rövidítessék igen szép emberi föladatot képez.

Maradjunk tehát a kisebb fajtáknál. Ez az ezüst, az orosz és egy husstenyésztésnél. Nagyon is ilyennek látszik a hazai istállonyul keresztezése. A piaci áru termelésénél igen is jók a keresztezések. És itt már némileg engednem kell előbbi szigorúságomból, mert merem állítani, hogy még a nagy fajták keresztezési egyedei is alkalmasak piaci hustermelésre. A rokonyenyésztés nemesít. A távoli egyedek összehozása és pláne a különböző fajták keresztezési ivadékaik ellenben testnagyságban előrehaladotabbak és gyorsfejlődésűek. Egy ilyen keresztezési fajtára különösen rá merem terelni a husnyultenyésztő figyelmét a ki a nagyfajtával akar eredményt elérni. Ez a tarka lepkenyul, németül Schmetterling, francziául papillon,

40-ik ábra. Gospiči karakuli-kos.

41-ik ábra. Gospiči karakuli-bárány.

